

Enligt sändlista

Beslut om bildande av naturreservatet Axbergs-Berga i Örebro kommun samt beslut om föreskrifter m.m.

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen ett område av fastigheterna Axbergs-Berga 1:14, Södra Dylta 1:49, Södra Dylta 2:31 samt Axbergs-Berga 1:52 i Örebro kommun som naturreservat. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i detta beslut och som slutligen märks ut i fält.

Naturreservatets namn ska vara Axbergs-Berga.

Syftet med naturreservatet

Syftet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt att skydda återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer. Områdets kalkbarr- och kalklövskog och dess biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas. Syftet är även att skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Skyddet av området ska bidra till att uppnå gynnsamt tillstånd för de naturtyper och arter enligt EU:s art- och habitatdirektiv som förekommer i området. Syftet uppnås genom naturvårdsinriktad skötsel, i form av gallring, röjning, slåtter eller betesdrift. För att gynna skyddsvärda arter i området får punktvisa naturvårdande åtgärder vidtas såsom borttagande av vegetationsskikt och förna.

Åtgärder kan komma att vidtas för att ta bort främmande trädslag och buskar och invasiva växt- eller djurarter.

Föreskrifter för naturreservatet

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken och 22 § första stycket förordningen (1998: 1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att

1. utföra något slag av skogsavverkning eller skogsvårdsåtgärd såväl som att fälla enskilda träd eller buskar, samt att samla ihop, föra bort eller upparbeta stående eller liggande träd eller delar av träd,
2. så eller plantera träd,
3. borra, gräva, spränga, schakta, markbereda eller utföra annan mekanisk bearbetning av mark, block eller berg, eller bedriva täkt av något slag, utfylla, tippa, eller anordna upplag,
4. dika, rensa dike, kulvertera dike, dämma eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållanden,
5. anlägga väg, stig, led eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster,
6. uppföra eller upplåta mark för byggnad eller annan anläggning,
7. utöka befintlig byggnad eller anläggning,
8. dra fram ledning i mark, vatten eller luft, eller gräva ned befintlig luftledning,
9. kalka, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödselmedel,
10. plantera in eller sätta ut växter, djur eller andra organismer,
11. utan Länsstyrelsens tillstånd uppföra jaktorn, röja siktgator för jakt eller stödutfodra vilt.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla.

1. Utmärkning och underhåll av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Parkering av bil vid utförande av skötselåtgärder och tillsyn av naturreservatet som utförs på Länsstyrelsens uppdrag.
3. Uppsättning och underhåll av informationstavla vid plats som markeras på kartan i detta beslut.
4. Gallring, röjning, slåtter och betesdrift.
5. Uppförande och underhåll av stängsel för betesdrift.
6. Åtgärder som river upp tät växtlighet t.ex. räfsning och uppryckning av gräs och/eller mossor och därigenom skapa blottad jord för att underlätta fröspridning hos hällebräcka.
7. Körning med motordrivna fordon i samband med skötselåtgärder.

8. Avverkning eller på annat sätt borttagande av främmande träd och buskar t.ex. lärkträd, ädelgran, tysklönn m.m. samt eliminering eller begränsning av invasiva arter som t.ex. blomsterlupin.
9. Undersökning och dokumentation av djur-, växt- och svamparter samt mark- och vattenförhållanden.
10. Fällning eller beskärning av enskilda träd längs vägar, reservatsgränser och vid anläggningar för friluftslivet, för att undvika skador på människor eller byggnader.
11. Anläggning av hanteringsfålla för betesdjur inom den yta som anges i beslutscharta.
12. Eldning av gallringsris, röjris och gräs i samband med restaurering och löpande skötsel av betesmark.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998: 1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Det är förbjudet att

1. borra, hacka, spränga, gräva, rista, måla eller på annat sätt skada berg, jordytan, sten eller block, eller att flytta eller bortföra sten eller block,
2. framföra motordrivet fordon annat än på bilvägar,
3. fälla, bortföra eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar,
4. skada vegetationen i övrigt t.ex. genom att gräva upp växter såsom ris, gräs, örter, mossor och lavar,
5. utan Länsstyrelsens tillstånd sätta upp permanent tavla, skylt, affisch, eller därmed jämförlig anordning,
6. utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserad tävling eller övning, lagerverksamhet eller liknande,
7. utan Länsstyrelsens tillstånd elda,
8. utan Länsstyrelsens tillstånd utföra vetenskapliga undersökningar eller bedriva miljöövervakning som innebär markering, insamling, fångst eller annan påverkan på naturmiljön.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den 28 november 2024. Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna omedelbart även om de överklagas.

Undantag från föreskrifterna enligt 7 kap. §§ 5 och 30 miljöbalken

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för

- a) förvaltaren av naturreservatet att utföra de åtgärder som krävs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår ovan av föreskrifterna enligt 7 kap. 6 § miljöbalken,
- b) förvaltaren av naturreservatet att i uppföljningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial samt annan dokumentation av växt- och djurliv, luft-, mark- och vattenförhållanden,
- c) rättighetshavare att transportera ut fälld älg, hjort, björn eller vildsvin med fordon som inte ger långsiktigt bestående skador på mark eller vegetation,
- d) tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende att framföra motorfordon (insatsen ska omgående anmälas till Länsstyrelsen),
- e) allmänheten att plocka bär, matsvampar och blommor för eget behov, dock ej fridlysta eller rödlistade arter,
- f) rättighetshavare att utföra normalt underhåll av befintlig väg omfattande hela vägområdet med tillhörande anläggningar i direkt anslutning till vägområdet i enlighet med nyttjanderätt som är gällande när detta beslut träder i kraft,
- g) rättighetshavare att utföra normalt underhåll av befintlig mark- eller luftledning i enlighet med rättighet som är gällande när detta beslut träder i kraft,
- h) markägaren att röja sly upp till 7 cm i stubbskåret inom den yta som markerats på beslutskartan,
- i) fastighetsägare att nyttja motordrivet fordon på den väg som går i nord-sydlig riktning igenom det södra delområdet.

Fastställande av skötselplan

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. beslutar Länsstyrelsen att fastställa bifogad skötselplan daterad 2024-11-28 (bilaga 1).

Skälen för beslutet

Axbergs-Berga utgörs av en bergsrygg av urkalksten. På nordvästra sidan stupar berget brant. Uppe på det hållmarksartade krönet är jordlagret tunt, trädskiktet med barr och lövträd är glest med en stor åldersspridning.

Norra delområdet är till stor del klassat som Natura 2000-område (SE0240152). Anmällda naturtyper och arter i området är kalkbranter och hällebräcka. I stort sett hela det södra delområdet är en nyckelbiotop liksom även den mer svårtillgängliga västra delen av Natura 2000-området. Nyckelbiotoperna består av kalkbarrskog och kalklövskog.

Axbergs-Berga är en naturlig och av kalkbrytning opåverkad växtlokal för hällebräcka och flera andra kalkgynnade växtarter som backtimjan och ängshavre. Kalkpåverkan märks tydligt genom att det till och med i hållmarkstallskogen finns rikligt med blåsippa. Hävdgynnade arter som gullviva, blåsuga, nattviol och jungfrulin finns också i området.

Den rödlistade hällebräckan har hittats på ett stort antal växtplatser inom området. Flera av dessa växtplatser har växt igen eller är alltför beskuggade för att utgöra en optimal miljö för hällebräcka. Idag finns växten endast kvar på två hållmarker i kraftledningsgatan som löper igenom området. Det är nödvändigt att aktivt glesa ut trädskiktet och fläckvis även bearbeta marken för att hällebräckan ska ha möjligheter att återetablera sig.

På hållmarkerna växer förutom hällebräcka även andra för hållmarker och kalkbranter typiska arter som svartbräken, gaffelbräken och harmynta.

Svampfloran i området är mycket rik. Vid en svampinventering 2017 påträffades 144 olika arter, varav elva rödlistade arter och 17 signalarter. Bland de rödlistade arterna kan nämnas flattoppad klubbsvamp (NT), svartgrön spindling (VU) och slät taggsvamp (VU). Det förekommer även stora fingersvampar av undersläktet korallfingersvampar, varav flera är rödlistade. Flera svampar som är signalarter i kalkrika lövskogar är funna i området som svavelrisk, ängsfingersvamp och hagskivlingar. Det finns en viss förekomst av död ved i området, vilket bl.a. fynd av koralltaggsvamp (NT) som är knuten till död lövved indikerar.

Merparten av de rödlistade arterna är knutna till kalkrik mark. Det finns både arter som bildar mykorrhiza med gran och tall och med lövträd. Den rödlistade stornopping och flera signalarter, t.ex. hagvaxskivlingarna är normalt knutna till ogödslade hagmarker och slättermarker men förekommer också på mulljord i ädellövskogar på kalk.

Lav- och mossfloran har inte inventerats i området men bl.a. har gelélavar av släktet *Collema* som är signalart i lövskogar påträffats i området.

Länsstyrelsens bedömning

De särskilda naturvärden som framkommit om reservatsområdet kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov kan endast tillgodoses genom bildande av naturreservat.

Förutsättningarna för att bevara områdets biologiska mångfald och livsmiljöer bedöms som goda om förvaltningsinriktningen i detta beslut följs.

Beslutet följer Naturvårdsverkets riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och är i överensstämmelse med Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden samt de av riksdagen antagna miljö kvalitetsmålen. Skyddet av Axbergs-Berga naturreservat bidrar till uppnåendet av miljömålen *Levande skogar* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Naturreservatet bidrar till skyddet av ekosystem vars funktioner är viktiga för upprätthållande av de ekosystemtjänster vårt samhälle är beroende av.

Beslutet strider inte mot kommunal översiktsplan eller detaljplan och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kapitlet miljöbalken.

Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen enligt den information Länsstyrelsen fått av Bergsstaten.

Vid en avvägning, enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, mellan allmänna och enskilda intressen bedömer Länsstyrelsen att den inskränkning i enskild rätt att använda mark och vatten som beslutet om naturreservat innebär inte går längre än vad som krävs för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses.

I enlighet med vad som sägs i 3 och 4 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Reservatets höga naturvärden och begränsade yta motiverar att anläggningar för att underlätta allmänhetens friluftsliv och tillgänglighet till reservatet underordnas bevarandet av områdets naturtyper och biologiska mångfald. Tillgängligheten till reservatet bedöms redan vara hög utifrån de givna geografiska förutsättningarna.

Beskrivning av ärendet

Berga har varit Natura 2000-område sedan år 2005. Främsta motivet för skyddet som Natura 2000-område är den rika förekomsten av hällebräcka.

En del av Natura 2000-området klassades som nyckelbiotop år 2003. Området söder om vägen som ligger utanför Natura-området klassades som nyckelbiotop 2011.

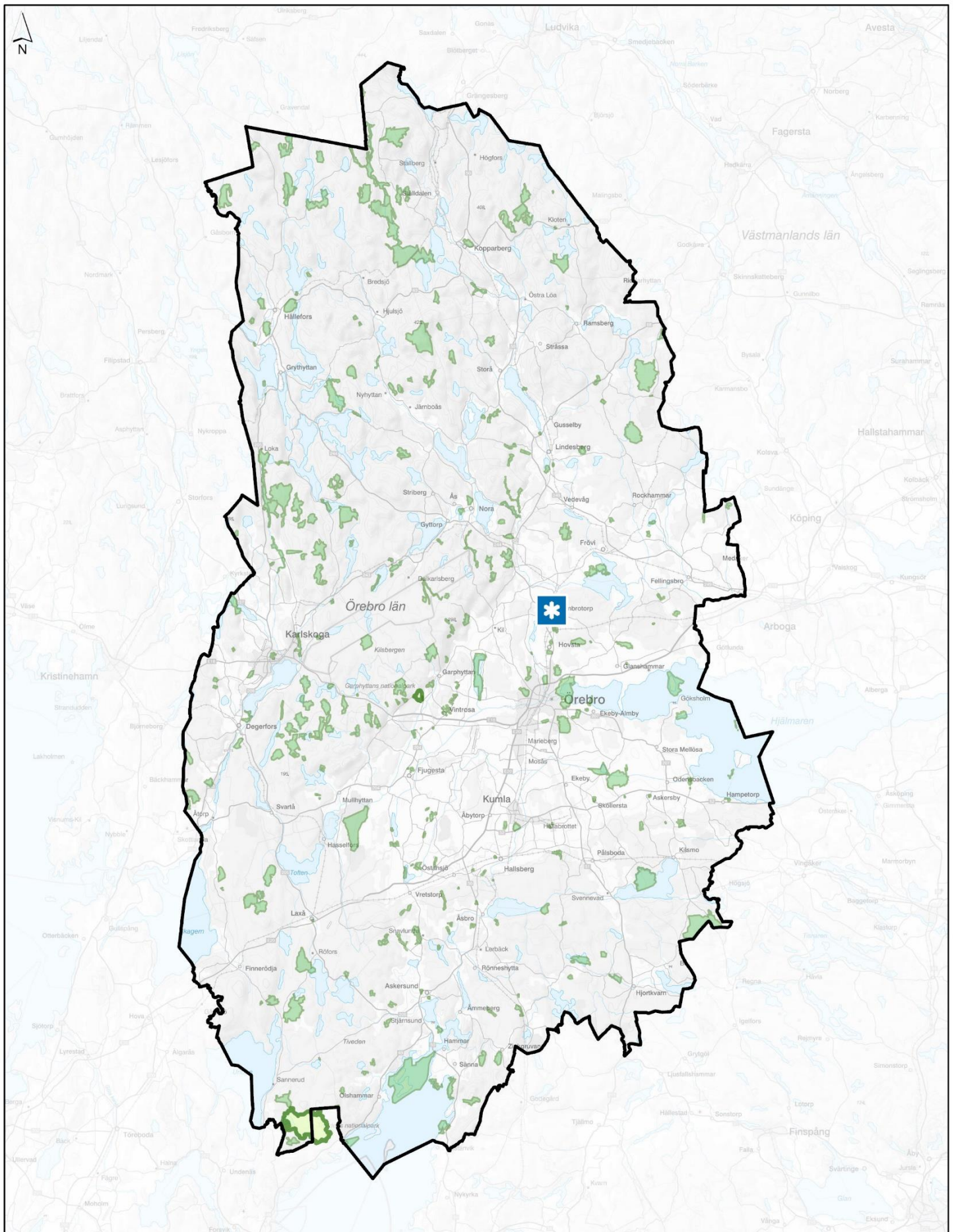
Äldsta kända fyndet av hällebräcka i området är från 1999. Arten har påträffats på flera växtplatser både i södra och norra delen av området. För närvarande är den dock bara känd från två växtplatser i norra delområdet.

En svampinventering utfördes 2017. En rik svampflora påträffades såväl inom som utanför Natura 2000-området vilket fick till följd att det ursprungliga reservatsförslaget utökades till att omfatta skogsmark norr om Natura 2000-området.

Naturreservatet omfattar fyra fastigheter. En inledande kontakt med fastighetsägarna angående reservatsbildning togs 2017. Förslag till geografisk avgränsning av naturreservatet skickades till markägarna 2017–2018. Avtal om intrångsersättning upprättades mellan Länsstyrelsen och markägarna 2021–2023.

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Axbergs-Berga
Kommun:	Örebro
Natura 2000-område:	SE0240152 Berga
Lägesbeskrivning:	500 m väster om Ölmbrotorp samhälle, ca 12 km norr om Örebro tätort
IUCN-kategori:	Strikt naturreservat
Fastigheter:	del av Axbergs-Berga 1:14, Södra Dylta 1:49, Södra Dylta 2:31 samt Axbergs-Berga 1:52
Markägare:	Enskilda
Rättigheter:	Jakträtt tillhörande markägarna, ledningsrätt
Areal:	9,2 hektar, varav 7,5 hektar produktiv skogsmark
Naturtyper:	Triviallövskog 3,1 hektar, Tallskog 2,0 hektar, Granskog 0,3 hektar, Lövblandad barrskog 1,6 hektar, Ädellövskog 0,6 hektar, Öppen mark 1,6 hektar
Förvaltare av reservatet:	Länsstyrelsen i Örebro län

Läge för naturreservatet i länet Axbergs-Berga

 Befintliga naturreservat
 Nationalparker

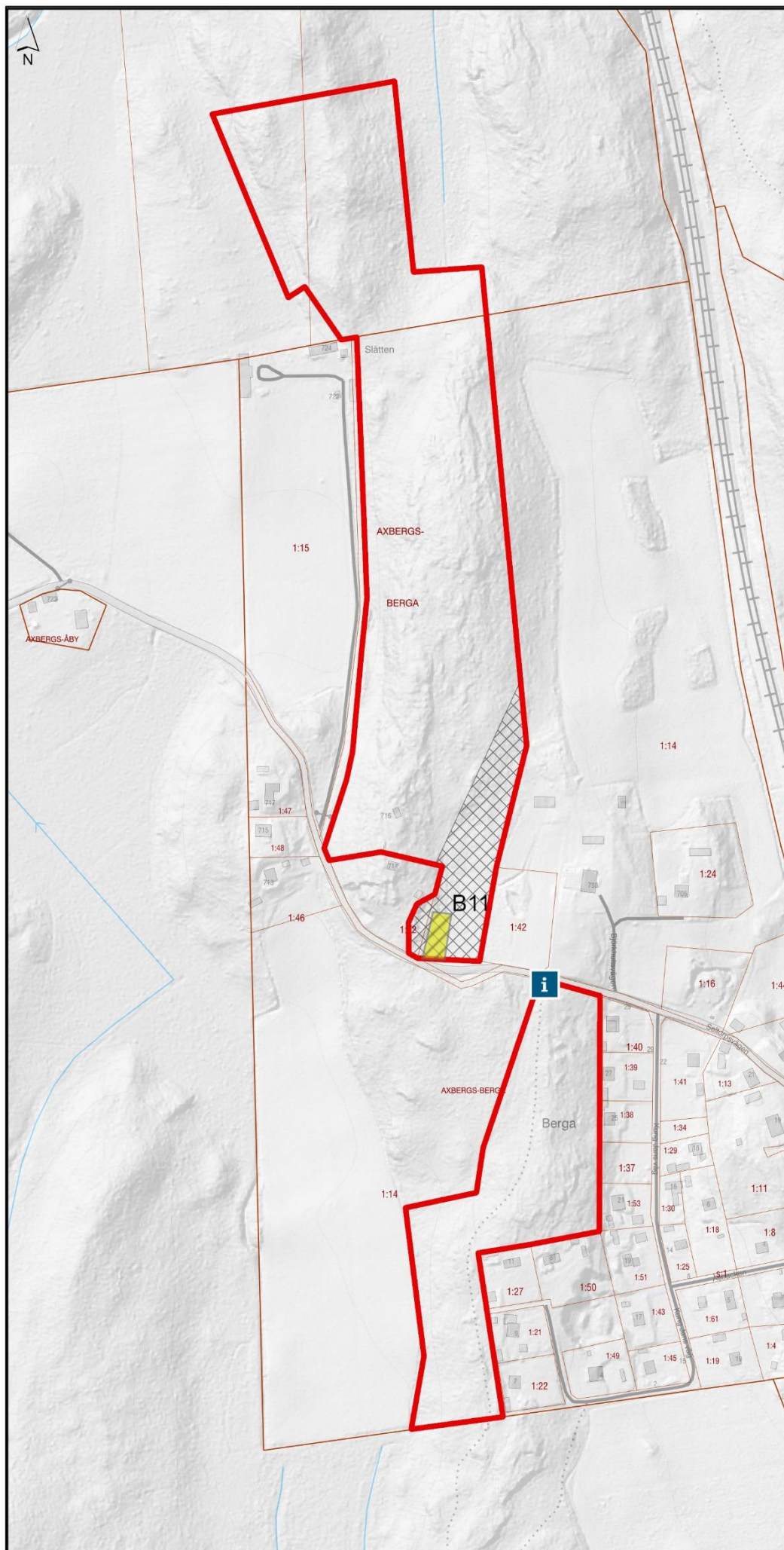
 Naturreservat enligt detta beslut

0 10 20 30 40 50 km

Axbergs-Berga

Örebro kommun
Beslutsdatum 2024-11-28
Dnr: 3989-2017

- Naturreservat enligt detta beslut
- h) undantag röjning
- B11) hanteringsfålla
- Parkering och information

A horizontal scale bar with markings at 0, 50, and 100 m.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 2 med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lena Rådström Baastad med naturvårdshandläggare Rolf Wedding som föredragande. I den slutliga handläggningen har också vikarierande enhetschef Erika Andersson och länsjurist Madelene Stillnert medverkat.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på

www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Skötselplan
2. Överklagandehänvisning